

2005
Nr 11

WÄIKKE

PRĚSIDENTI
VÄGEV AMETIAUTO
VALETAV
VANAMUTT
KROSSU
ESIMENE
KOOLIPÄEV
KUIDAS
KURJAJUURIKAST
LAHTI SAADA
TÄHEKE
LAHEB MARDISANDIKSI!

Külalised Võrumaa taevas

Kas sa veebruarikuu Tähekest veel mäletad? Siis ma õpetasin kõiki soovijaid tegema puuki või kratti. Vanade eestlaste maailmas oli see tegelane, kes üle taeva tuhises ja oma peremehele vara kokku kandis. Nüüd hakkavad õhtud taas pimedaks ja külmaks minema. Krattide lendamise aeg jõuab kätte.

Novembrikuu Tähekesse kaanepildi nimi on „Külaline“ ja selle on teinud Võrumaalt pärit kunstnik Navitrolla. Eks iga lugeja otsustada jääb, keda see tulejuga seal nüüd täpselt kujutab – puuki või tulnukat või kukkuvat kosmose-laeva. Küllap need kassid, kes pildi allservas kahekesi pilguga kesköist Eestimaa taevast möödavad, teavad asjast rohkem kui meie. Aga kahjuks ei oska kassid rääkida.

Novembrikuu Tähekeses kirjutavad teisedki kunstnikud ja kirjanikud, kes ühel või teisel moel on Võrumaaga seotud. Seda sellepärast, et Täheke ilmub juba teist korda sellel aastal võru keeles. Võrukeelne erinumber kingitakse ajaloolisel võru keelealal elavatele lastele. Ka eestikeelse Tähekesse abiga peaks seekord mõne uue võrukeelse sõna selgeks saama. Piisab vaid sellest, kui lugeda Jaan Kaplinski juttu „Kask ja kõiv“.

Novembrikuu on ka suur sanditamise aeg. On ju 10. novembril mardipäev ja 25. novembril kadripäev. Ja teate mis? Otsustasin sel puhul ka korra santi tegema minna. Ausõna! Tähekesse käsitööküljelt leiab ka mõned riided, mida ma sellel puhul kandma hakkam. Kaua sa ikka triibuliste pükstega ringi tatsad! Hakkavadki teised pepu pealt auklikuks kuluma.

Soovin suuri kommikotte kõigile mardi- ja kadrisantidele!

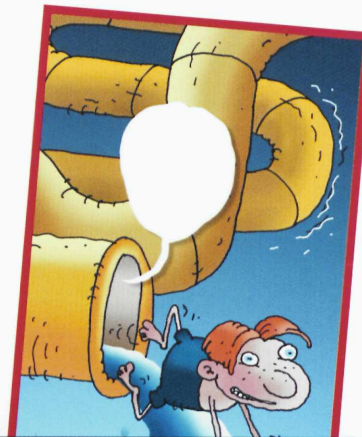
TÄHEKE

Jutumull, jutumull

Oktoobrikuu jutumullimängus liugles laps välja üüratust liutorust. Tema selja tagant kostis mingi hää. Tahtsime teada, mida see hää ütles.

Seekord ei lugenud paljud vastajad küsimust korralikult läbi ja panid hoopis poisi rääkima. Seetõttu oli huvitavaid vastuseid vähem. Aga nendegi hulgast andis välja valida kolm auhinda. Auhindadeks on kolm raamatut sarjast „Imepärane peitusemäng“ kirjastuselt Varrak. Palju õnne!

Võiduvastused

Hääli liutorust: „Parm toru universumis – Keilast Tartusse viie sekundiga!“

Kätlin Lepp (8 a), Paide

Liutorust kostab: „No oli see vast ports, mis siia sattus!“

Hans Neelukse (8 a), Lääne-Viru-
maa

Liutorust kostab: „Olen söök, mis lendab söögitorust makku!“

Siim Tamme (5 a), Tartu

Uus jutumull

Novembrikuu Tähekesse jutumull on pühendatud kadripäevale metsas. Mida jänes ütleb?

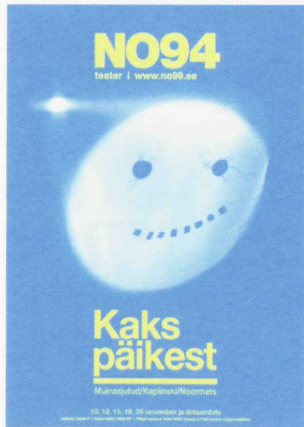
Ootame sinu vastust 21. novembrini meiliaadressil taheke@taheke.ee või lahtisel postkaardil toimetuse aadressil Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Vastusele lisa kindlasti oma nimi, vanus ja aadress!

Auhindadeks on Jaanus Vaiksoo tuliuus raamat „Jaagupi esimene koolisügis“ kirjastuselt Koolibri, samuti neli piletit „Kahe päikese“ etendusele.

Joonistanud HILLAR METS

Kaks päikest

Ühel päeval vaatas Andres taevasse ja nägi seal korraga kahte päikest. “Tohoh,” mõtles mees. “Kuidas saab taevas olla kaks päikest? Kõik teavad ju, et on olemas ainult üks päike!”

See mees ei teadnud, kuidas vanadel aegadel taipasid kõik rahvad, et vahel liht-

salt juhtub nii: taevas on ühe asemel kaks päikest. Muistsed rahvad mõistsid üldse kogu maailma teistmoodi kui tänapäeval. Nad rääkisid üksteisele usumatuid lugusid sellest, kuidas maailma tuli tekkis või miks inimestel varjud on. Nad rääkisid isegi sellest, kuidas loomad endale pepud said. Need lood on niivõrd naljakad ja põnevad, et see mees mõtles neid ka teistele jutustada. Ja nii kutsus Andres enda juurde veel neli meest ja koos hakati ringi käima ning kõiksugu lugusid rääkima.

Kui ka teie soovite nende lugusid kuulda, siis tulge teatrisse NO94. Sest just siia on Andres ja tema sõbrad tänaseks jõudnud!

Andres Noormetsa lavastus “Kaks päikest” esietendub 10. novembril. Lood pärinevad Jaan Kaplinski tõlgitud samanimelisest muinasjuttude kogumikust. Need jutud on kõik väga vanad ning räägivad maailma loomisest, loomadest, inimestest, taeva tekkimisest, vee loomisest. Lavastuses mängitakse ka pille ning lauldakse. Näitlejatena osalevad lavastuses Tambat Tuisk, Gert Raudsepp, Kristjan Sarv ja Jaak Prints. Kunstnik on Ene-Liis Semper. Rohkem infot www.no99.ee

Lotte jõudis teatrisse

Küllap on paljud Eestimaa lapsed lugenud raamatut või näinud multifilmi koeratüdruk Lotte, leiutaja Oskari, rännumees Klaus ja linnupoeg Pipo seiklustest. Nüüd on koeratüdruk Lotte jõudnud otsaga Tartusse, Vanemuise teatri suurde majja. 21. oktoobril esietendus seal „Lotte reis lõunamaale”, mille Andrus Kivirähk on kirjutanud Heiki Ernitsa ja Janno Pöldma joonisfilmi põhjal.

„Lotte reisiga lõunamaale” teeb oma esimese lavastuse Vanemuise draamanäitleja Janek Joost. Lavastuse liikumisjuht ning videokunstnik on Janek Savolainen, kunstniks Marion Undusk ja Sirly Oder. Vanemuise seekordse lastelavastuse eripäraks on, et publik istub otse suure maja pöördlaval, mis tegevuskoha muutudes pöörab ka vaatajad vajalikus suunas.

See on lugu pikast ja põnevast teekonnast. Lotte, Klaus, Oskar ja Pipo rändavad aina edasi, leides oma reisil palju uusi sõpru. Juhtub nii mõndagi ja paljud maailma asjad saavad selgemaks. Vaata ka www.vanemuine.ee

Jututunnid novembris

Novembrist on laupäevased jututunnid Tallinnas Apollo raamatumajas (kell 11.00) ja Kristiine keskuses (kell 13.00). Osavõtt on tasuta.

Jututundide kava

- 5. november – „Jaagupi esimene koolisügis“, autor Jaanus Vaiksoo
- 12. november – „Pailu de Pappi“, autor Maddonna
- 19. november – „Draakonid võõrsil“, autor Aino Pervik
- 26. november – „Koeralaps Berta seiklused“, autor Ketlin Priillinn

Rohkem infot www.apollo.ee

Lumejäneste viktoriini võitjad selgunud!

Eelmises Tähekeses ilmus Lumejäneste viktoriin, millel oli õige palju osavõtjaid. Aitäh kõigile vastajaile!

Õiged vastused on järgmised: 1) Saade “Lumejäneseid” on ETV eetris teisipäeval, kell 19.05; 2) Lumejäneste nimed on KÕVAJÄNES, VEDELJÄNES, TAVALINE JÄNES, JÄNES-KAPP; 3) Lumejänestel käib külas KARUSUUR EMAKARU.

CD-plaadi “Lemmikbändi kogumik” (ETV, 2005) saavad Merilin ja Maribel Kahu Viljandist, Rasmus Nikkel Läänemaalt ja Sten Egert Tammeveski Hiiumaalt.

ETV värviraamatu võitsid Mari-Ellen Laaman Harjumaalt, Silver Tjuljukov Sillamäelt ja Pille-Triinu Maiste Tallinnast. Palju õnne! Auhinnad saab kätte posti teel.

MILVI PANGA

Kadriõhtul

KES VIDEVIKUS KÄRAVAD?
KES KRIUKSUTAVAD VÄRAVAT?
TEAB OTSEKOHE IGA KAIM,
ET KADRID JÄLLE MEIE MAIL.
KADRIEMA HÄÄL ON HELE:
„TULIN ÜLE VÕTIKVERE,
KAUDU KAUGE KÄREVERE,
VÕTSIN KAASA TERVE PERE.
VÕTSIN ÕNNE, VÕTSIN LUSTI,
MIDA PEITA EI SAA KUSKIL,
MIDA JAGADES – HÄÄ PERE –
SUUREM POOL JÄÄB ENESELE.“

MILVI PANGA

Sügis

AHI MUUTUB JÄLLE LAHKEKS,
VIHMASADU RAHEKS TAHKEKS.
KÕRVITS KOLIB KÖÖKI SOOJA,
NASTIK TALVEPEITU ROOMAB.

MILVI PANGA

On kirsimarjad jagusad

ON KIRSIMARJAD JAGUSAD,
KUI SA ENDAST JAGU SAAD,
KUI EI AHMI KAMALÜGA,
KUI EI NEELA ALLA LUUGA,
KUI SA JÄTAD SÕBRA HOOLEKS
ÜTLEME – NII UMBES POOLED.

Joonistanud VIIVE NOOR

MILVI PANGA

Tahad näha leevikesi?

TAHAD NÄHA LEEVIKESI?
JAH, NEID KÕIGE ESIMESI
TALVEPÜHA KUULUTAJAID,
ÕUNA MOODI ÕHETAJAID.

TULE, LÄHME KAHEKESI,
PÕUES LOOTUS, PIHUS TERI.
OOTAME JA HINGE PEAME –
LASKUB LINDE PÕÖŠA PEALE.

MILVI PANGA

Vekkija-mekkiija

ÜKS PURK TEISTEST ROHKEM LÄIGIB,
KÕIGIL PÄIKSEKIIRI MÄNGIB.
OOTUST TÄIS KÕIK PÕNEVIL,
SIIN ON MISKIT TEOKSIL.
VIRNAD, KUHJAD - JA NEED LÕHNAD!
PEOS ON NOAD JA PEOS ON MÕHNAD.
KÕVERAD JA SIRGED KURGID,
MADALAD JA KÕRGED PURGID,
SEENED, POHLAD, PETERSELLID,
KAPSAD, OAD JA KÖÖMNED, TILLID,
SIBUL, KÕRVITS PASSIB KA
ÕUNAD, PIRNID, PAPRIKA.
PALJU KULUB SÕSTRALEHTI,
MARINAADI LIALT TEHTI.
SAAB VAST TALVEL MEKKIDA,
KUI SUVEL VIITSID VEKKIDA.

Peakapsa peaproov

MILVI PANGA

PEAKAPSA PEATAOLEK
ÕNNEKS NOORELT ETTE TULEB.

PEAKAPSA PEAMURE
HAKKAB SIIS, KUI SÖÖDIK TULEB.

PEAKAPSA PEARASKUS
ON TA ENDA PEA RASKUS.

PEAKAPSA PEAPROOV -
MIHKLI HAPUKAPSASOOV!

MILVI PANGA

Kirjakasti laul

TERE, TERE TULEMAST,
OLEN SINU KIRJAKAST!
KIRJAKANDJA POSTIPAUNAST
NAGU KÜPSEST HERNEKAUNAST
POTSAB MULLE ÜHT KUI TEIST:
OMA OTSI ÜLES NEIST!
KUI MU KAAS TEEB RÕÖMSALT KLÕPS,
KASTI KUKUB "HEA LAPS".
KUI TULED, VÄIKSEM VÄHEKE,
SIIS SINULE ON "TÄHEKE".
ISA "SIRP" ON LIIGA TARK,
KIRJA Ehib NÄGUS MARK.
"MAALEHT" MAAL ON OODATUIM,
SEKKA PAKUN "LOOMINGUID".
VANAISA AVASTADA
KOGER JÄÄB, JA "KALASTAJA".

PRESIDENDI AMETIAUTO

Presidentile hangiti uus ametiauto. Uus auto oli suur ja uhke. Uus auto oli tõeliselt võimas. Lisaks oli see veel ka kuulikindel. Nii on vaja selleks, et keegi ei ki-puks püssiga presidendi elu kallale. Välismaal on presidentidega niiviisi juhtunud. Mõned on isegi maha lastud.

Presidendile meeldis pööraselt autoga kihutada. Seepärast oli ta väga pettunud, kui selgus, et ta ei saagi rooli taha istuda. Presidendil lihtsalt ei kõlba ise ametiauto roolis olla. Autot hakkab juhtima hoopis autojuht. Presidendi autojuht aga ei teinud kunagi kiiret sõitu.

Varsti sõitis president uue autoga külastama üht kaugemat valda. Presidendiga oli kaasas mitu autotäit ministreid ja nõunikke. Nad pidasid kõnesid, käisid koolimajas ja laudas ja vaatasid uut spordiväljakut. Siis viidi nad ühte tallu lõunat sööma. Magustoiduks olid pannkoogid, mida president väga armastas.

Kuid president sõi ainult kartuliputru ja lihapallikastet peedisalatiga ega jäänudki pann-

kooke ootama. President hiilis välja, võttis autojuhi jopetaskust salaja autovõtmed ja istus autosse. Ta käivitas mootori ja tuiskas minema.

Oi, kui lahe oli uue autoga kihutada! President oli üliõnnelik!

Ta sõitis külavaheteelt välja ja pööras suurele teele. Mootor sumises mõnusalt, tee oli sile ja sirge, teisi autosid teel ei olnudki, ja lubatud kiirus oli täitsa korralik. Ainult õige natukeseks ületas president lubatud kiirust. Lihtsalt selleks, et proovida, kuidas auto võtab. Oi, kuidas auto kihutas!

Siis sõitis president jälle täpselt lubatud kiiruse piirides.

Vahepeal avastas aga autojuht, et uus auto on kadunud.

Kohe teatati asjast politseile. Politsei pani oma patrullid igale poole välja. Ja nii juhtuski, et üks politseinik pidas presidendi kinni. Satusihuke politseinik, kes ei teadnud, mis nägu president on.

Politseinik ütles:

”Astuge autost välja!”

Ise oli ta salaja väga rõõmus, et just temal on õnnestunud presidendi auto varas kinni püüda. Varga vastu ei olnud tal vähimatki halastust.

Presidendil oli muidugi kole piinlik. Ta mõtles, et kas ta ütleb või ei ütle, kes ta on. President ei tahtnud oma ametiga uhkustada. Aga kui politseinik hakkas teda kõrvast valusasti sikutama, et ta autost välja tuleks, lausus president:

”Ma olen vabariigi president ja see on minu ametiauto.”

Politseinik ütles:

”Või kohe president ise! Kah mul mehike! Näidake dokumente.”

Aga dokumente presidendil ei olnud. Ta võttis taskust telefoni ja tahtis helistada oma käsundusohvitserile, kuid politseinik lõi tal telefoni käest maha. Politseinik arvas, et president tahab teisi autovargaid kohale kutsuda. Ta oli ju veendunud, et tegemist on ohtliku kurjategijaga. Politseinik pani presidendi käed raudu ja

Joonistanud PIRET RAUD

helistas hoopis ise oma telefoniga ja kutsus kohale teised politseinikud.

Peagi saabusid kõik: vallavanem, külarahvas, ministrid, nõunikud, politseinikud politseiautodega. Ja muidugi igasugused ajakirjanikud ja televisioon oma kaameratega. Nad olid ju hommikust saadik igal pool kaasas. Ajakirjanikud kajastasid presidendi külaskäiku ääremaa valda.

Oi kui paha oli presidendil olla, kui tal käeraudu ära võeti! Oli ikka kole häbi küll. Kuid president ei näidanud seda välja. President naeratas sõbralikult ja lausus:

”Ma katsetasin siin oma uut ametiautot, aga politseil ei jää ka midagi märkamata. Meil on väga tublid politseinikud!”

Vaene politseinik, kes presidendi kinni oli pidanud, oli lõpuks õhtustes teleuudistes kõige rumalama näoga. Ta oli ikka tõeliselt üllatunud, et mees, kes istus presidendi ametiauto roolis, oligi president ise!

ARNOLD RÜÜTEL ON AUTOGA RAHUL

Kõigil presidentidel on ametiautod, millega mööda maad ringi sõita ja tähtsatel külalistel vastas käia. Ka Eesti vabariigi presidendil Arnold Rüütli on selline auto olemas ning ta on sellega väga rahul.

Erinevalt teistest autodest, mis Eestimaa teedel ringi vuravad, on presidendi esindusautol numbrimärgi asemel presidendivapp. Ka on auto kapoti küljes presidendilipp. Seda selleks, et inimesed teaks, kes selle autoga sõidab.

President Arnold Rüütli käsutuses on ainult üks auto – Audi A8 – ja ta kasutab seda pea iga päev. Kui president sellega parasjagu

ei sõida, siis seisab auto presidendilossi garaažis.

Presidendi autot saadab üks või kaks politseiautot. Vajaduse korral on neil õigus sõita lubatust kiiremini, kuid kui vähegi võimalik, siis sõidab presidendi auto lubatud kiirusega.

Õnnetusi presidendi autoga juhtunud pole. Küll aga pörkas eelmisel aastal presidenti saatev politseiauto kokku põdraga. Presidendi auto kaalub kaks tonni ning on valmistatud 2005. aastal.

Täheke tänab Eero Rauni ja Kaidi Aherit Eesti vabariigi presidendi kantseleist

Pildistanud RAIVO TIIKMAA

PEETER SAUTER

Vanamutt

Vanamutt pani valehambad suhu ja hakkas valetama. Valetas, ja suu suitses. Suust tuli palju paksu toosu. Tuletõrje kallast vanamuti vett täis ja pritsis vahtu suhu ja pähe, aga mutt tossas edasi.

“Tooge ruttu veel tuletõrjujaid!”

Vanamutt hüppas jalgrattale, kihutas eest, valetas valehammaste plaginal edasi ja suitses.

“Suitsetamine on kahjulik,” ütles lühinägelik põder teeäärse metsas, aga mutt ei kuulanud. Sõitis mere äärde, otse merre ja mööda merepõhja edasi.

Mere all tossas vanamutt mere keema.

Tuletõrjujad tundsid kalasupi lõhna: “Aitäh, vanamutt, hea kalasupp!” Lasid käpuli ja sõid mere ära. Mis siis, et oli väga soolane supp.

Laevad vajusid merepõhjas küfili ning kaptenid ja madrused jalutasid ringi.

Vanamutt sõitis mere põhjas jalgrattaga üle küpsekala, valehambad kukkusid suust ja küpsekala neelas need alla.

Hambutu vanamutt hakkas pudistama ja pudikeeles rääkima: “Put-put-put.” Aga muidugi ei andnud ta alla. Ta pani pudipõlle ette, sõi küpsekala ära. Kogemata neelas oma valehambad ka alla.

Kalahambad pani mutt endale suhu ja ütles: “Mull-mull-mull.”

JAN RAHMAN

Priit ja Brad

Elasid kord kaks poissi, Priit ja Brad. Arvatavasti peaaegu üheeaalised. Ei teagi, võib-olla oli Brad Priidu vend. Või siis ei olnud.

Kuid see oli küll selge, et Brad meeldis väga-väga tütarlastele. Kõikjal, kuhu Bradi jalg astus, võis kohata tüdrukuteparve tema ümber tiirlemas.

Priit jällegi ei meeldinud tüdrukutele teps mitte. Nii, kui ta kusagile läks, oli plats tüdrukutest puhas.

Seepärast hakkas Priit kurja tegema ja ta pandi vangi. Vangis sai ta endale nimeks Priit Pätt.

Aga Brad muudkui õitses kesk tüdrukute merd. Tahtis end ikka rohkematele ja rohkematele tüdrukutele näidata, hakkas seepärast filmides mängima. Läks Hollywoodi ja sai endale nimeks Brad Pitt.

Joonistanud MARJA-LIISA PLATS

PEETER SAUTER

Arstid

Hambavaluga lammas helistas:
"Hammas valutab. Kas ma saaksin hambaarsti juurde?"

"Kes räägib?"

"Lammas."

"Siis peate lambaarsti juurde minema."

"Hästi."

Lammas helistas: "Siin lammas, hammas valutab. Tahaks arsti juurde. Ärge ainult välja tõmmake ja puurige, katsuge niisama."

"Ei meie hambaid paranda, meie parandame ainult lambaid."

"Mää," ütles lammas nõutult.

"Auh, auh, auh," kostis torust.

Lammas pani toru ära.

PEETER SAUTER

Karu mõte

"Karu," mõtles karu. See oli nii ilus mõte, et ta mõtles kohe tükk aega: "Karu, karu..."

Ampsas siis jahtunud tatraputru ja mõtles, millest veel mõelda. Midagi paremat ei tulnud pähe. Ja karu mõtles uuesti: "Karu!"

Oh, see oli ilus mõte. Nii ilus, et karu mõtles veel: "Ilus karu."

Karu ohkas. See oli nii ilus, et mingeid muid mõtteid polnud vaja. Karu silmad läksid vidusse ja suu naerule. Ja tatrapuder läks meelest.

Kurjajuurikas

HEIKI VILEP

Artur ise ei olnud üldsegi paha poiss. Tema sees lihtsalt elas Kurjajuurikas – selline väike ja sitke väänik, kellest on raske lahti saada.

„Ma ei tahtnud Naabri-Mallele vesivärvivett pähe valada,“ seletas Artur. „Kurjajuurikas käskis.“

Ema vangutas pead: „Siis peame Kurjajuurika nurka panema. Anna siia!“

Aga Kurjajuurikas ei andnud ennast kätte. Ta pugus sügavale poisi sisse, kükitas seal vagusi ja näppis varbavahesid. Muidugi pidi Artur ise nurgas seisma. Ja tutistada sai ka ikka Artur ise.

Pikapeale tekkis Arturil Kurjajuurika vastu vimm. Ta hakkas pidama plaani, kuidas väikesest väänikust lahti saada. Istus kirjutuslaua alla, toetas lõua põlvedele ja mõtles.

„Hakkaks lihtsalt heaks poisiks?“

„Ei hakka, ei hakka,“ narris Kurjajuurikas öela peenikese häälega.

„Teeks midagi ilusat ja õiget?“ mõtles Artur.

„Ei tee, ei tee!“ pinises Kurjajuurikas.

„Sina ära piiksu!“ sai Artur paha-seks.

„Piiksun küll, piiksun küll!“ irvitas Kurjajuurikas.

„Vaat kui lähen ja teen praegu kohe midagi head!“ Artur ronis laua alt välja ja läks öe tuppa. Öde õppis parasjagu. Artur seisis tema selja taha. Ta vaatas öe ilusaid pikki juuk-

seid ja tõstis juba käe, et pai teha. Siis aga oli jälle platsis Kurjajuurikas! Artur võttis suust nätsu ning vajutas selle öele juustesse.

„Aiiiii!“ kiljatas öde ja pöördus ümber. „Lollakas oled või?“ karjus ta ja sakutas Arturit juustest. Väga valus oli.

„Mina pole süüdi!“ vabandas Artur. „Kurjajuurikas tegi!“

Öde püüdis nätsu juustest kätte saada. Kui see ei õnnestunud, tutistas Arturit veel üks kord. See oli juba liig.

„Ma sulle näitan!“ ähvardas Artur Kurjajuurikat ja põgenes öe toast. „Ma teen sulle sellise pättuse, et sa ise ära põgened ja kusagil mujal oma varbavahesid näppima hakkad!“

Möödusid päevad, aga Kurjajuurikas ei kadunud kuhugi. Ta istus sügaval Arturi sees. Artur tegi aina uusi pahandusi ja sai ikka ja jälle karistada.

Siis, ühel hommikul, tuli poisile mõte. Mõte oli lihtne ja tark.

„Hakkan head tegema!“ leidis Artur väljapääsu. „Aga kavalalt, et Kurjajuurikas aru ei saaks.“ Ta läks öue, istus maja ette trepile ja oli valmis kohe alustama. Ainult et – millest?

Korraga nägi ta, kuidas üks väike naaberhoovi poiss raginal jalgrataga otse põõsasse põrutas. Artur astus juurde, käed taskus. Põõsast ronis välja üleni kriimuline naabri-poiss, nutuvõru ümber suu.

„Kett tuli maha, jah?“ küsis Artur ükskõik-
selt ja aitas ratta püsti tõsta. „Las ma vaat-
tan!“ tegi ta tähtsa näo. Tõstis keti hammas-
rattale, väntas korra pedaali – oligi kett peal.
Siis võttis ta tööriistakotist võtme, keeras ta-
gumise ratta lödvemaks ja pingutas keti pa-
rajaks. Täpselt nii, nagu isa õpetanud oli.

„Ah et lenks kah viltu?“ sattus ta hoogu.
Võttis esiratta põlvede vahele ja väänas kõi-
gest jõust. „Näe, polnudki väga hull!“

Naaberhoovi poiss vaatas teda aupakli-
kult, pomises: „Aitäh!“ ja lonkas ratast käe-
kõrval lükates minema.

Nüüd ei pidanud Kurjajuurikas enam vas-
tu:

„Mida sa teed!? Ma maksan kätte!!!“ ki-
sendas ta.

„Ma lihtsalt aitasin tal ratta korda teha, et
ta veel kord põõsasse sõidaks,“ kostis Ar-
tur rahulikult. Sellise jutu peale jäi Kurjajuu-
rikas vait. „Näe, petsingi Kurjajuurika ära!“
mõtles Artur võidukalt.

„Tead,“ ütles Kurjajuurikas hommikul Ar-
turile. „Sul võivad küll väga õelad pättused
olla, aga mul on miskipärast igav. Lähen ot-
sin mujalt vaheldust!“ Sügas veel kõrvata-
gust ja hüppas – vupsti! – Arturi seest välja.
Kadus kiirete hüpetega nurga taha. Polnud
temast enam järel ei kippu ega kõppu.

Arturile aga olid valepättused niivõrd
meeldima hakanud, et ta tegi neid muudkui
edasi. Ja et huvitavam oleks, kujutas ette, et
Kurjajuurikas tema sees on ikka veel alles.

NALJAD

Punamütsike kõnnib metsas, korv käes.
Jõuab vanaema majani. Koputab. Uksele
ilmub paks, täissöönud hunt.

„Uih, siin elas ju vanaema...“

Hunt kratsib kõhtu ja toriseb: „Elas, elas... Aga
nüüd elab siin minu büroo!“

Väike kaamel pärib oma emalt: „Ema,
ema! Miks on meie seljal nii suured
küürud?“

„See on selleks, et me pikkadel kõrberetkedel
saaksime vett varuda,“ vastab ema.

„Aga miks on meil nii veidrad jalad?“

„See on selleks, et meie jalad liiva sisse ei
vajuks.“

„Aga miks meil on nii paks karv?“

„See on selleks, et päike meid ei kõrvetaks.“

„Ema, ema, aga mida põrgut me siin loomaaias
teeme?“

Väike poiss mängib aias. Äkki näeb ta
siili.

„Ema, tule ruttu, su kaktus jookseb ära!“

Mees tõreleb koeraga: „Sa oled küll kõige
lollim koer maailmas! Ma palusin sul sus-
sid tuua, aga mida sina teed? Lähed kööki ja
keedad muna!“

Juku läheb kommipoodi ja küsib:
„Kas teil on Lehmasure?“

„Mis jutt see on?“ vihastab müüja. „Mis
lehmasure?“

„Aga mispärast te siis müüte Linnupiima
komme?“

Juku ootab bussipeatuses bussi. Vanaeit
läheb mööda.

„Mis sa siin ootad?“ küsib vanaeit. „See buss
käib ju ainult siis, kui on pühad!“

„Noh, ja siis? Mul ongi täna sünnipäev!“

Juku tuuakse haiglasse.

„Mille üle kaebad?“ pärib arst.

„Mina ei kaeba millegi üle,“ ütleb poiss, „aga
vanaisa kaebab, et olen tema kella alla
neelanud!“

TAMMÕTŠÕÕR

Oll' yts matal tammekene,
Kasvi oro perve pääl,
Juure' mullah sygäväl,
Ossa' laia', kahara'.

Võrumaal, sügava Kütioru paremal kaldal kõrgub Ilmamägi. Sarnast nime pole ühelgi teisel mäel. Kuigi mägi polegi teab mis kõrge, ulatub seal nägema kaugele üle orgude ja põldude.

Ilmamäe jalamil on Ilmamäe allikas ja Ilmamäe talu. Lisaks veel Anikse *lump* ehk tiik ja *Tammõtsõör* ehk Tammering. Nende vahelt läks kunagi tee, mis viis Eestimaa lõunapoolsemast maakonnast Ugandist suure Venemaa poole. Venemaalt omakorda sai minna kaugele-kaugele, Hiina ja Jaapanini välja.

Pikale teele minnes on vaja selget pilku ja tugevat selga, mis kõik reisiraskused vastu jak-sab pidada. Eestimaal on tuhandeid aastaid elanud rahvas, keda teised eestlasteks kutsusid. Eestlased ise aga nimetasid end maarahvaks ja oma keelt maakeeleks. Kuigi me oleme nüüd ka ise omaks võtnud meile antud nime – eestlased, jääme südames ikka maarahvaks.

Maarahvas on lähedane puurahvale. Puurahvast on tammed ühed toekamad ja targemad olendid. Tamm kasvab täiskasvanuks kakssada aastat, kestab täiseas teise kakssada aastat ja peab raugapõlve kolmanda kakssada aastat.

Tammõtsõõri kümmekond tamme on parasjagu täisikka jõudnud. Küllap on siin ringis mitu tammepõlvkonda varemgi oma ea lõpuni ela-

Pildistanud KRISTEL VILBASTE

nud. Praegune põlv tammesid on ringi asunud paarsada aastat tagasi, kui meie maal võim pikaks ajaks Venemaa kätte läks.

Nii nagu varasemadki tammepõlvkonnad Ilmamäe jalamil, annavad ka praegu ringis seisvad tammed igale neid vaatama tulnud maarahva liikmele jõudu ja meelegendlust pikkadeks teekäikudeks nii Venemaale kui ka mujale laia maailma.

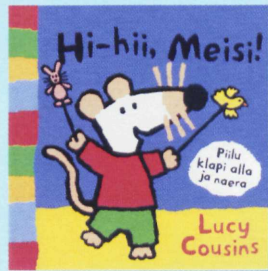
Kõige kindlameelsemaks tammede külvajaks on sinimustvalge tiivamustriga ilus lind – pasknäär. Ta varub tammetõrusid talveks, kuid selle käigus pudenevad paljud tõrud igale poole laiali.

Nõnda laiali pudenenud puurahva poegi saavad maarahva lapsed kokku koguda, üles kasvatada ja endale abilisteks ning nõuandjateks istutada – kas tee äärde tammõtsõõriks, mõnusesse paika hiiesaluks, lähedaste hauale lohutajaks ja toeks või lihtsalt kodu lähedale heaks sõbraks.

Otsi sinagi üles mõni puurahva poeg, kes koos sinuga kasvada tahaks, too nad penramaale, kasvata üles ja istuta pärast oma paika. Puu- ja maarahvas on alati üksteisele toeks ja abiks olnud.

MIKK SARV, Ilmamäe talu perepoeg

RAAMAT

HIHI, MEISI!
MEISI LÄHEB
RAAMATUKOKKU
Lucy Cousins
Väike Vanker, 2005

Meisi on hiir. Talle meeldivad muidu juustud ja porgandid, aga siin raamatus meeldib talle näiteks voodis hüpata. Kaisumõmmi hüppab ka temaga koos. Mina ka hüppan emme-issi voodis. Mulle meeldis kõige rohkem varvaste kōditamise jutt, aga Meisi nukuteater mind küll naerma ei ajanud. Mind ajab naerma hoopis puusutamine ja see, kui kaminas on vähe puid.

Ükskord käis Meisi raamatukogus. Ta tahtis kaladeraamatut lugeda, aga ei leidnud. Raamatukogus saab lugeda ja armastada asju: kalu, raamatuid. Meisi tahtis vaikselt raamatut vaadata, aga ta sõbrad naersid kogu aeg. Kukk näiteks tahab ka vaikselt olla ja oma aabitsat vaadata.

Teised emmed võiksid oma lastele ka need raamatud osta. Siis saaksid nemad ka nii palju naerda kui meie.

Hipp Saar (4 a), jutu kirjutas üles tema emme

RAAMAT

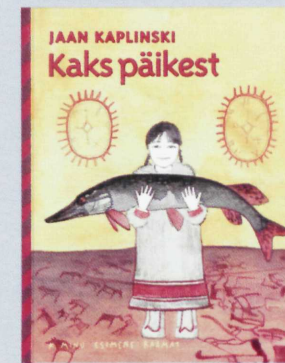
BURATINO LAULUD
Wimberg, Kristiina Kass
ja Tauno Aints
Varrak, 2005

Selles raamatus on vahvad laulutekstid. Mõned olid natuke tavalisemad, mõned väga naljakad. Me lugesime neid rohkem nagu luuletusi ja vähem laulsime, sest kõigi laulude viise me ei teadnud. Minu õel Betil tuli kõige rohkem viise meelde ja tema laulis kõige rohkem. "Kodutu koera Krässu" viis oli meil kõigil peas ja seda me laulsime kõik koos. Parim lugu oli minu arvates "Salapärane kapp".

Need laulud on natuke Ilmar Trulli luuletuste moodi. Sama lõbusad ja krutskilised. Emme ütles, et Wimberg on nagu noor Trull. Raamatu teisel poolel on kõigi laulude noodid ka. Me viime selle raamatu minu kandleõpetajale, et äkki saab siis mõnd lugu kandlega saatma õppida. Üldse võiksid kõik muusikaõpetajad siit lastele laule õpetada. See raamat on lõbus ka sellepärast, et Kristiina Kass on sinna toredad pildid joonistanud.

Richard Ojar (7 a, Võru I põhikool)

RAAMAT

KAKS PÄIKEST
TEISTMOODI
MUINASJUTUD
Jaan Kaplinski
Tänapäev, 2005

Olen lugenud palju muinasjutte, pikki ja lühikesi. Muinasjuttude mõte ja tegelesed on tihti sarnased. Aga selles raamatus on kõik teistmoodi: iga jutt on erineva mõttega ja neid on huvitav lugeda. Mis sellest, et mõned nimed ja paigad on täitsa võõrad. Mõni jutt oli hästi lühike, kuid see-eest sisukas. Eriti huvitavad jutud olid: "Tule röövimine", "Taile", "Nõiasarv", "Ahvi süda", "Metsa neuu" ja "Suure sääse surm". Mulle meeldis kõige rohkem üks jutt, kus pepu ära jagati.

Me lugesime seda raamatut mõnikord koos issiga. Issile meeldisid ka need isevärki muinasjutud. Emme proovis ka lugeda, aga talle nii väga ei meeldinud.

Anett Hollas (10 a, Võru I põhikool)

Perekond Rebased

Joonistanud TEET VAUS, Tallinna kunstigümnaasium

Hansapanga seljakoti võit-
sid: Triin Valdmaa (Jõgeva
ühisgümnaasium, 1. klass),
Maitrii Arro (21. keskkool,
2. klass), Kolja Sadovski
(Paldiski vene gümnaa-
sium, 1. klass), Kristella
Jurkatamm (Rahumäe põhi-
kool, 3. klass), Beatrice
Ernest (Koeru keskkool,
1. klass), Aveliis Veskimäe
(Türi gümnaasium, 1. klass),
Kelli Pärkson (Keila algkool,
1. klass), Madis Selgis (Pala
kool, 1. klass), Kerttu-Lilian
Kaliste (Elva gümnaasium,
1. klass) Aleksandra Bura-
kova (Narva-Jõesuu
5. keskkool, 1. klass) ja Ade
Pärn (Albu põhikool,
1. klass)

Krossu hoiukassa saavad:
Artur Andersalu (Jõgeva
ühisgümnaasium, 3. klass),
Hanna-Liis Hiire (Rakke
gümnaasium, 2. klass) ja
Anastassia Jeršova (Astan-
gu kool, 1. klass)

Auhinnad saab kätte lähi-
mast Hansapanga kontorist.

KROSSU ESIMENE

TERE, LAPSED!

OLEN NÜÜD TERVE VEERAN-
DI KOOLIS KÄINUD. PÄRIS LAHE
ON. ESIMESES KLASSIS AN-
TAKSE HÄSTI VÄHE ÕPPIDA.
SEETÖTTU ON AEGA KA MUID
ASJU TEHA. NÄITEKS POISTE-
GA JALGPALLI TAGUDA. MULLE
MEELDIB OLLA VÄRAVAVAHT.

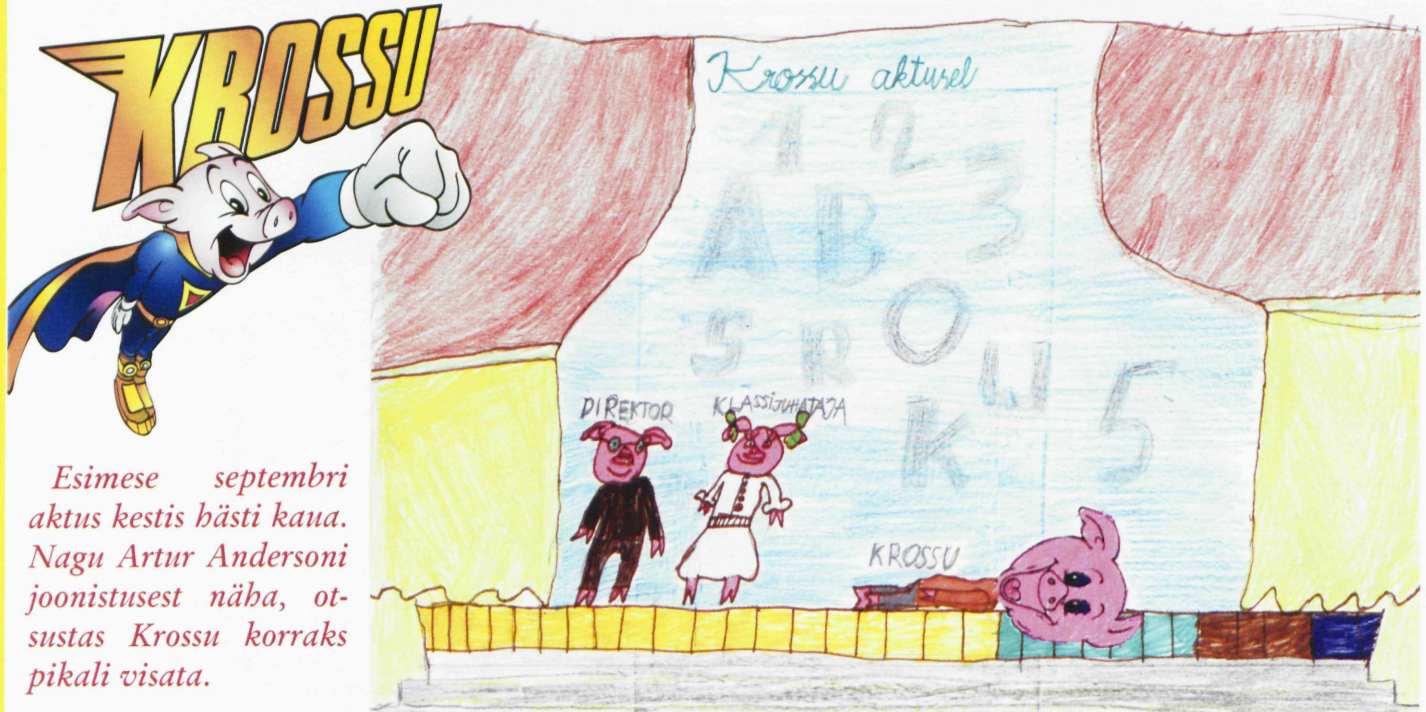
KA TUNNISTUST SAADA ON
MÖNUS. MUL OLID KÕIK VIIED,
AINULT KÄITUMINE OLI NELI.

AGA MA LUBASIN ÕPETAJALE
ENNAST PARANDADA. EI SÖÖ
ENAM TUNNI AJAL SAIA EGA
UNUSTA SUSSE KOJU. MUIDE,
KOOLIS ON SUSSIDE NIMEKS
VAHETUSJALANÕUD. VÕIKS
LIHTSALT SUSSID OLLA.

AGA NÜÜD ASJA JUURDE.
AITÄH KÕIGILE, KES MINU ESI-
MEST KOOLIPÄEVA JOONISTA-
SID! TÄHEKESSE SAABUS KOK-
KU ÜLE 200 TÖÖ EESTIMAA ERI
PAIKADEST. PILDID OLID VÄGA
ILUSAD JA AUHINDU TULEB
SEETÖTTU ROHKEM, KUI ALGU-
SES LUBATUD.

ERITI TÄNAN MA ALBU PÕHI-
KOOLI, TALLINNA LASNA-
MÄE ÜLDGÜMNAASIUMI, ELVA
GÜMNAASIUMI, KOERU KESK-
KOOLI, JÄRVA-JAANI GÜMNA-
SIUMI, JÕGEVA ÜHISGÜMNA-
SIUMI, AHULA LASTEAED-ALG-
KOOLI JA OTEPÄÄ GÜMNA-
SIUMI! SEALT SAABUS TÖID
LAUSA KLASSIDE KAUPA. KÕI-
GE PAREMAID OLI RASKE VALI-
DA. EKS VAADAKE JA VEENDU-
GE ISE!

TERVISI! KROSSU

*Esimese septembri
aktus kestis hästi kaua.
Nagu Artur Andersoni
joonistusest näha, ot-
sustas Krossu korraks
pikali visata.*

KOOLIPÄEV

...aga Kelli Pärksoni pildil on tema pinginaabriks Täbeke!

Krossu vahetab pinginaabreid nagu sokke. Kristella Jurkatamme pildil on tema pinginaabriks sinine elevant...

Krossu õpetaja on täpselt selline, nagu on näha Kerttu-Lilian Kaliste pildil.

Ja see on Krossu kõige suurem sõber Põssa! Pildi autor on Beatrice Ernest.

“Meie muudame maailma!”

Avatud Eesti Fond on kuulutanud Euroopa kodanikuhariduse aasta raames välja laste ja noorte omaloomingukonkursi “Meie muudame maailma!” Osalema oodatakse nii lasteaialapsi kui ka gümnaasiumiõpilasi. Tööde esitamise tähtaeg on 21. november 2005.

Omaloomingukonkurss koosneb kahest osast: lasteadele ning algklassidele mõeldud joonistusvõistlusest ning 5.–12. klassi õpilastele mõeldud esseekonkurssist. Konkursitingimused ja -teemad leiab Euroopa kodanikuhariduse aasta veebilehelt www.bapp.ee/kodanikuharidus

Konkursi auhinnafondi toetavad SA Eestimaa Looduse Fond, Pimedate Ööde Filmifestival, Eesti Draamateater, kirjastus Varrak, Rakvere teater, Endla teater, Euroopa Nõukogu Tallinna infotalitus, Rekato, OÜ Kirkland, Rahvusoper Estonia, Eesti Nukuteater, OÜ Sableline Group, OÜ Glow Baltic.

Parimatest töödest on kavas välja anda ka raamat, mille valmimist toetab Balti-Ameerika partnerlusprogramm.

Kodanikupäeva esseekonkurss

Tartu Munitsipaalkeskus Lille Maja kuulutab 26. novembril, kodanikupäeval välja esseekonkursi Tartu linna eesti ja vene koolide õpilastele. Eesmärgiks on teada saada laste ja noorte mõtteid oma kodumaast ja kodumaaga seonduvast.

Konkurssist on osa võtma oodatud nii alg-, põhikooli kui ka gümnaasiumi õpilased.

Konkursitööde esitamise tähtaeg on 19. november 2005.

Töid hinnatakse erinevates vanuserühmades:

1.–4. klass (essee teemaks “Kust algab kodumaa?”),
5.–8. klass (essee teemaks “Minu riik ja mina”),
9.–12. klass (essee teemaks “Kas Eesti kodanik olla on uhke ja häa?”)

Konkursitingimused leiab Lille Maja veebilehelt www.lille.tartu.ee

JAAN KAPLINSKI

Kask ja kõiv

Oli kord jõgi ja jõe ääres kasvas kaks puud – üks ühel, teine teisel kaldal. Puud olid päris samasugused, mustavalgetkirja tüvede ja peente okstega, mis tuules õõtsusid, ja väikeste lehtedega, mis tuules sahisesid. Kord, kui puhus hästi kõva tuul, kuulsid puud üksteise sahinat. Üks puu sahises:

*“Ma kasvan kasekene
siin jõe kalda peal”*

Teine puu aga sahises:

*“Ma kasu kõokõnõ,
siin jõõ perve pääl”*

“Mis naljakat laulu sa laulad!” paandas esimene. “Sa oled ju kask nagu minagi, mitte mingisugune kõokõnõ. Ja ära räägi sihukest segast keelt, millest üks õige puu aru ei saa.”

“Esi sa kõnõlat segäst kiilt,” kostis teine. “Ja olõ-i ma määnegi kask, kõiv olõ, nigu kõk mu vanõmbagi omma olnu.”

Nii nad vaidlesid ja vaidlesid. Tuul jäi vakka, aga mõlemad puud – kask ja kõiv sahisesid-kohisesid edasi. Sahisesid terve öö ja järgmise päeva, kuni inimesed seda kuulsid ja imestasid, mis kahe puuga ometi on, et nad aina sahisevad ja kohisevad.

Võib-olla sahiseksid ja kohiseksid nad praegugi, kui säältsamast ei oleks mööda läinud üks botaanik, kes puid hästi tundis ja nende keelt ka oskas. Botaanik kuulas puude vaidlemist, läks siis jõe kaldale ja ütles:

“Kulla puud, te olete ühest perest, ühe ema lapsed, ainult et üks räägib eesti keelt ja teine võru keelt. Eestikeeli on kask kask, võru keeli aga kõiv. Kuid ladina keeles, mida meie, botaanikud, kasutame, on teie mõlema nimi Betula. Kas ei ole ilus nimi?”

Kask ja kõiv leidsid, et Betula on tõesti ilus nimi. Ja leppisid, et olgu siis nii, et ühe nimi on Betula kask ja teise nimi Betula kõiv. Nii nad jäid rahule ja ei sahisenud ega kohisenud enam nii sama ilmaasjata, vaid ainult siis, kui puhus kõva tuul. Nagu teisedki puud.

Joonistanud KALLI KALDE

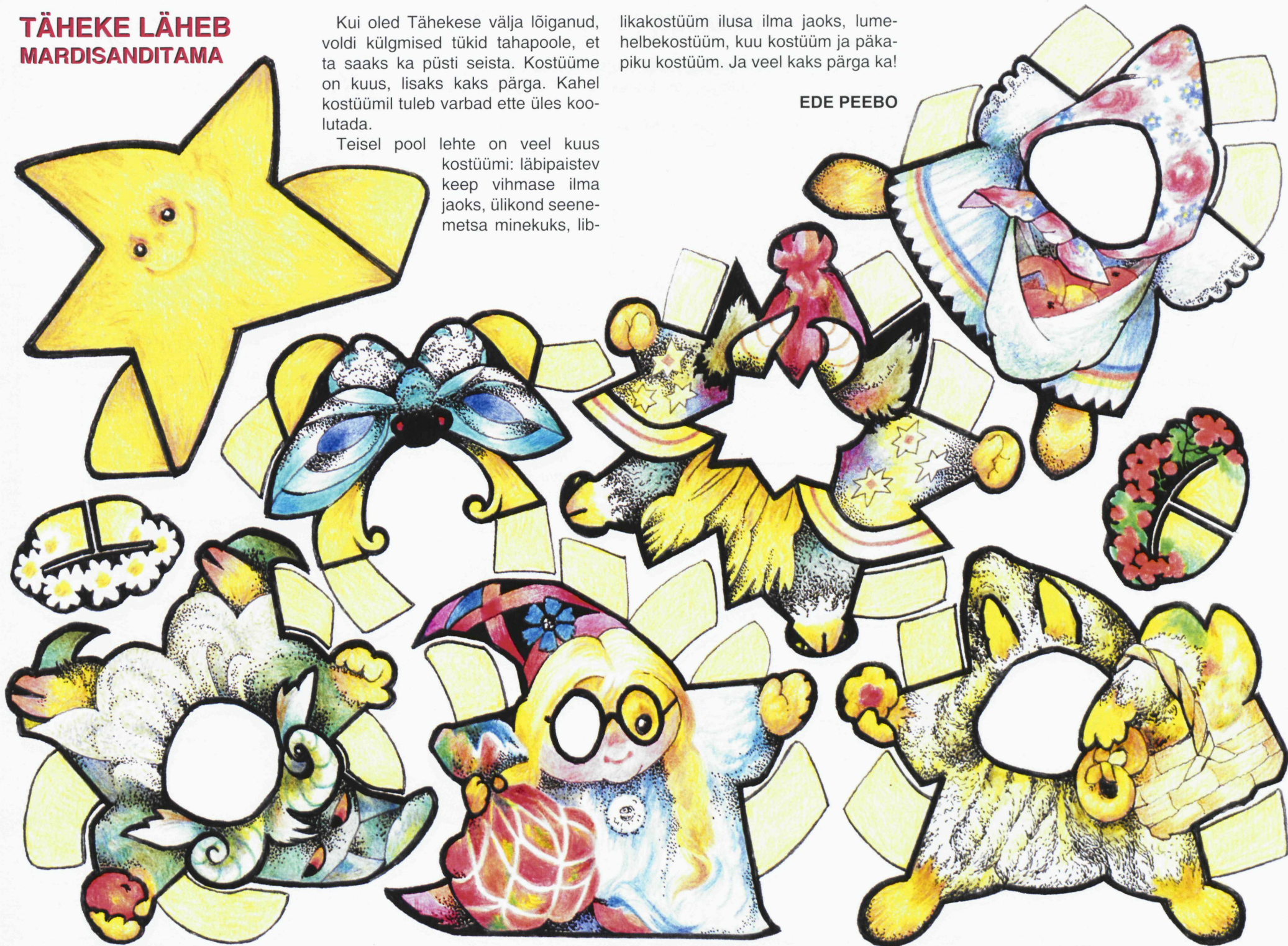
TÄHEKE LÄHEB MARDISANDITAMA

Kui oled Tähekesse välja lõiganud, voldi külgmised tükid tahapoole, et ta saaks ka püsti seista. Kostüüme on kuus, lisaks kaks pärga. Kahel kostüümil tuleb varbad ette üles koolutada.

Teisel pool lehte on veel kuus kostüümi: läbipaistev keep vihmade ilma jaoks, ülikond seene- metsa minekuks, lib-

likakostüüm ilusa ilma jaoks, lume- helbekostüüm, kuu kostüüm ja päka- piku kostüüm. Ja veel kaks pärga ka!

EDE PEEBO

KIRJASÕBRAD, AE!

Joonistanud EDE PEEBO

3-aastane Viktoria otsib kirjasõpra.
Aadress on Leigeri 6-1, Tallinn, Viktoria
Paberits.
Kirjutage Viktoriale!

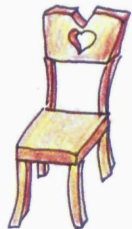
Tähekeste toimetuse ootab vastuseid 20. novembriks aadressil ristsona@taheke.ee, või lahtisel postkaardil. Lahendajate vahel loositakse välja Krossu auhinnad Hansapangalt.

Eelmise ARVA ÄRA vastused: 1. Kärbesenei ei korjata; 2. Karu ei ela puuõõnes; 3.-6. Meie metsas ei kohta boamadu, kaelkirjakut, kaktust ega jääkaru; 7. Kana ja rebane pole suured sõbrad; 8. Kodusiga metsas ei ela; 9. Porgandid metsas ei kasva. Auhinna võitis Helena Vallimäe Pärnumaal.

1. Lahenda ristsona! Vastuseks saad teada, kuidas on ämblik võru keeles.

- 1- PUNANE
- 2- ROHELINE
- 3- MUST
- 4- SININE
- 5- KOLLANE
- 6- PRUUN
- 7- VALGE
- 8- ROOSA

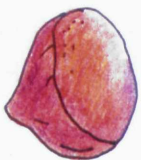
LOTO

LEDUP

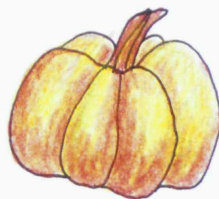
NAELREDK

KEPHÄL

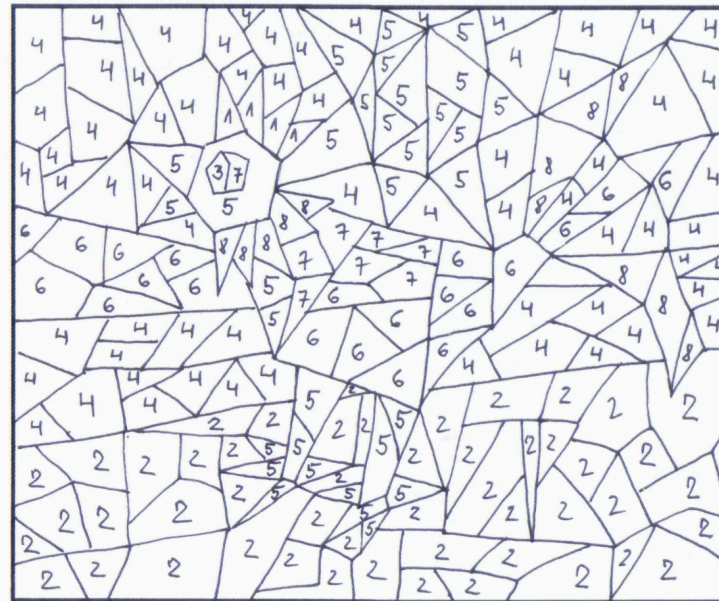
TUUKAREOK

VÖRKTIS

3. Piltide all on tähed segamini läinud. Aita need korda panna!

2. Värv tükid numbrite järgi!

4. Märki vajalikku kohta pluss- või miinusmärk! Kahes viimases reas on kummaski kaks üleliigset numbrit, mis tuleb maha tõmmata.

$$1 \quad 1 \quad = 0$$

$$1 \quad 2 \quad 3 \quad = 0$$

$$3 \quad 2 \quad 1 \quad = 0$$

$$1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 5 \quad = 0$$

$$1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 5 \quad 6 \quad = 0$$

Joonistanud ANU LOIGU

SA Kultuurileht
lasteajakiri

Asutatud jaanuaris 1960.
ilmub kord kuus.

Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6
10119 Tallinn
taheke@taheke.ee

Peatoimetaja
ILONA MARTSON

Kunstiline toimetaja
PRIIT REA

Toimetuse telefon
6 463 697

Tähekest saab tellida
otsekorraldus-
lepinguga

www.tellimine.ee
tel 6 662 535

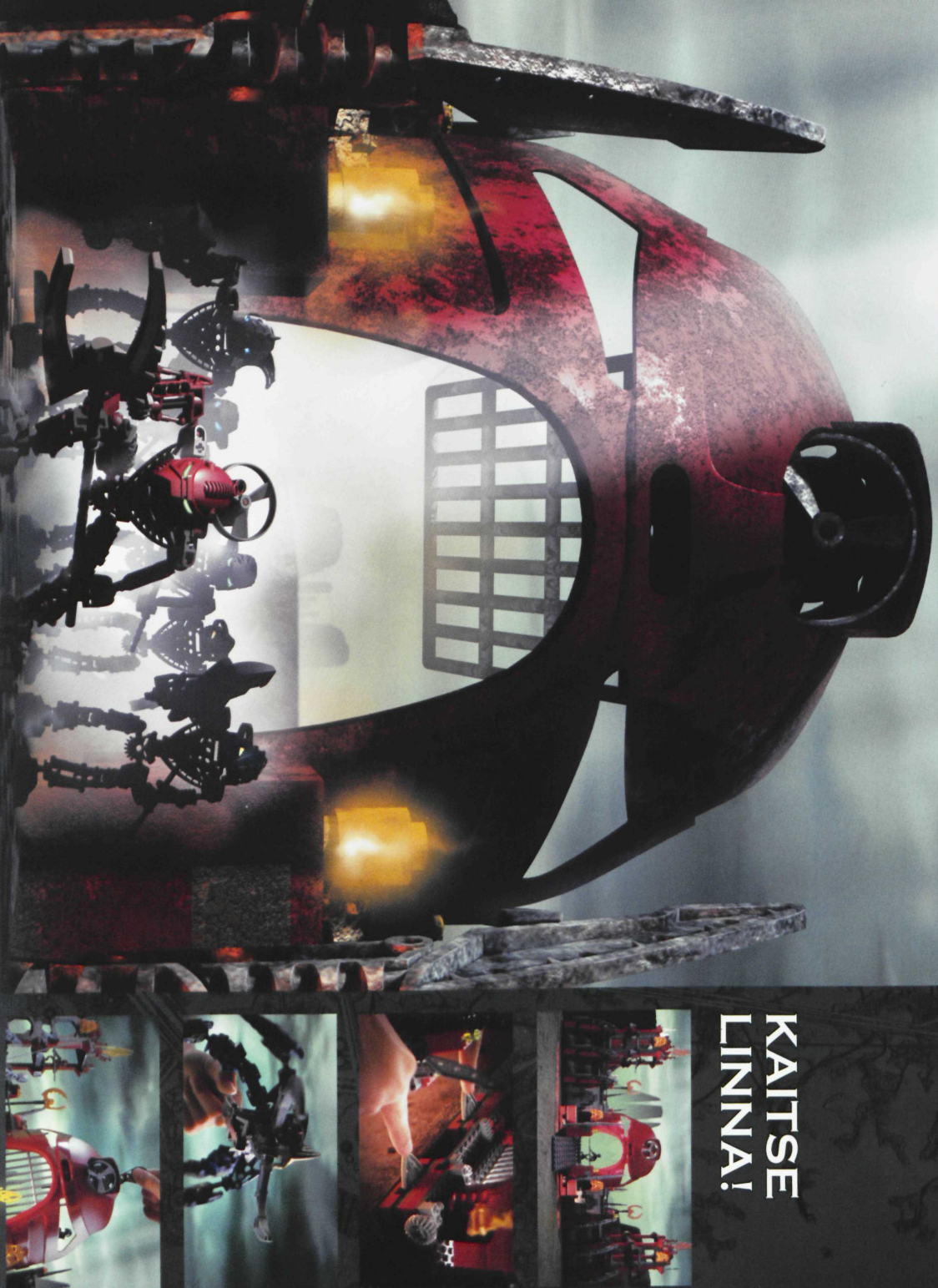
ESIKAANE
JONISTAS
NAVITROLLA

BIONICLE

BATTLE OF METRU NUI

**VÕITLLE
VISORAKKIDEGA!**

**KAITSE
LINNNA!**

**OSALE JA VÕIDA ENDALE 2 LEGO
BIONICLE KOMPLEKTI!
LISAKS LÄHEB LOOSI 4 T-SÄRKKI!**

Millised pisikesed figuurid ja võitlusvahendid helendavad
pimeduses?

Oige vastus tähistab ristiga!

- Kuulid ja kivid
- Ämblikud ja spinnerid
- Toad ja vasarad

Nimi _____

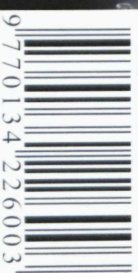
Address _____

Vastus saada lahtisel postkaardil hiljemalt 20. novembriks aadressil
Täheke, Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn

LEGO

ISSN 0134-2266

HIND 15 KROONI